

Broj: 01,02,03/11-05-83/09; 01,02,03/11-05-82/09
Sarajevo, 3. 4. 2009.

Izvješće¹ sa sastanaka

- **Komiteta za kulturu, znanost i obrazovanje Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, Pariz, 10. ožujka 2009.**
- **Komiteta za pravne poslove i ljudska prava Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, Berlin, 23. i 24. ožujka 2009.**

Sastancima Komiteta za kulturu, znanost i obrazovanje Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, održanom 10. ožujka 2009. u Parizu, te Komiteta za pravne poslove i ljudska prava, održanom 23. i 24. ožujka 2009. u Berlinu, nazočile su gđa Milica Marković, članica Izaslanstva PSBiH u PS Vijeća Europe, i gđica Edina Hrnjić, tajnica Izaslanstva.

Teme na dnevnom redu sastanka Komiteta za kulturu, znanost i obrazovanje bile su: *Obrazovanje u području kulture, Financiranje servisa javnog emitiranja, Promocija interneta i online medijskih servisa primjerenih maloljetnicima, Mogući doprinos Vijeća Europe razvoju europskog područja visokog obrazovanja.*

Izvjestiteljica o temi *Obrazovanje u području kulture* gđa Muttonen (Austrija, SOC) predstavila je članovima Komiteta nacrt svoga izvješća u kojem je naglasak stavila na razvoj kreativnog mišljenja među mladima, te na potrebu obrazovanja mladih ljudi za zahtjeve današnjice. Obrazovanje mora uzeti u obzir društvene promjene, jer današnji svijet odlikuju brze promjene, rastuća globalizacija i sve kompleksniji ekonomski, društveni i kulturalni odnosi. Obrazovne institucije moraju ne samo razumjeti već i uzeti u obzir sadašnje promjene kako bi djecu adekvatno pripremile za društveni život. U tom smislu su umjetnost i kultura nužni elementi sveobuhvatnog obrazovanja koje svakom pojedincu omogućuje aktivno sudjelovanje u društvu kao konstruktivnom članu zajednice. Nepismenost u području kulture znači ostavljanje ljudi na marginama društva. U vezi s tim, Vijeće Europe mora kreirati platforme koje će ljudima osigurati pristup obrazovanju u području kulture. Glavne preporuke ovoga izvješća su:

- Države članice trebaju se pozivati na Bijelu knjigu VE o međukulturalnom dijalogu (7. svibanj 2008), te Mapu puta za obrazovanje u području umjetnosti (UNESCO, Lisabon, od 6. do 9. svibnja 2006), a također trebaju pružiti podršku inicijativi Europske unije za proglašenje 2009. godine europskom godinom kreativnosti i inovacija.
- Obrazovanje u području kulture kroz umjetnost treba biti shvaćeno kao korištenje umjetnosti za promicanje kulturnih i socijalnih ciljeva, osobito uzajamnog poštovanja, razumijevanja i tolerancije drugih, poštovanja različitosti, timskog rada i drugih socijalnih vještina, te kreativnosti, osobnog razvoja i mogućnosti pronalaženja inovacija
- Promicanje kreativnosti i sposobnosti u pronalaženju inovacija nužni su za razvoj karaktera osoba, kao i za suočavanje s dnevnim političkim izazovima.

¹ Izvješće odobrila gđa Milica Marković, članica Izaslanstva PSBiH u PSVE-u

- Obrazovanje u području kulture i umjetnosti treba postati bitan dio formalnog obrazovanja.
- Zemlje članice trebaju razviti odgovarajuću procjenu obrazovanja u području kulture pri procjeni obrazovnih uspjeha, te kompletirati Program OECD-a za međunarodnu procjenu studenata (PISA); trebaju osigurati uzajamno priznavanje obrazovanja u području kulture na razini škola i sveučilišta, olakšati pristup toj vrsti obrazovanja mladima iz manjinskih ili migrantskih zajednica, promicati različitost u kulturi te poštovanje i toleranciju drugih kultura.

Izvješće gđe Muttonen ocijenjeno je dobrim i sveobuhvatnim. U raspravi koja je uslijedila nakon prezentiranja izvješća naglašen je utjecaj informacijsko-komunikacijskih tehnologija na kulturu unutar obrazovnog sustava, zatim uloga nevladinih organizacija te je još jednom podcrtana potreba uvođenja u škole obveznog obrazovanja o kulturi.

Prezentirajući izvješće o financiranju servisa javnog emitiranja, izvjestitelj g. Laukkanen (Finska, ALDE) izjavio je kako smatra da javni emiteri mogu biti u posjedu države, ali ipak biti urednički neovisni. Njihova je dužnost pružiti kvalitetan program, bez obzira na to odakle dolaze prihodi. Financiranje emitiranja javnih servisa razlikuje se u europskim zemljama, ali je u većini slučajeva utemeljeno na prikupljanju pristojbi od građana i na приходima od marketinških usluga. Javni servisi trebaju biti značajan javni izvor nepristranih informacija i različitih političkih mišljenja, te funkcionirati u skladu s visokim uredničkim standardima objektivnosti, pravednosti i neovisnosti od političkog ili ekonomskog uplitanja. U isto vrijeme, navodi se u izvješću, ti servisi trebaju biti podložni većem nadzoru javnosti i u većoj mjeri biti odgovorni za svoj program nego komercijalni emiteri. U preporuci koju je Komitet za kulturu, znanost i obrazovanje usvojio i koja će biti na dnevnom redu travanjskog zasjedanja, Skupština VE naglašava snagu i odgovornost zakondavnih tijela u državama članicama za donošenje odluka o posebnom mandatu, strukturi i financiranju njihovih javnih servisa sukladno državnim i regionalnim okolnostima i zahtjevima. U preporuci se navodi da manje zemlje, zemlje u kojima se govori više jezika i zemlje s manjim brojem komercijalnih emitera, mogu imati potrebu za specifičnim financiranjem javnog emitiranja. Primjetno je da javnost sve manje prihvaća financirati javno emitiranje.

U raspravi koja je uslijedila iznesena su mišljenja da javni emiteri nemaju dovoljno sredstava za osiguravanje programa poput sportskih događaja, budući da prijenos tih događaja stoji veoma mnogo, te da ako ne emitiraju kvalitetne zabavne programe, koji su također skupi, javni emiteri gube gledanost.

U raspravi o promicanju internetskih usluga primjerenih mladima naglašena je nužnost zaštite djece i mladih od štetnih sadržaja i ponašanja, te rad s djecom kako bi postali svjesni mogućih opasnosti koji proizlaze iz njihovih aktivnosti na internetu. Rastući broj internetskih korisnika, od kojih su većina maloljetnici, te širenje njegovog geografskog dometa, zajedno s tehnološkim napretkom u pristupu audiovizualnim sadržajima, povećavaju zabrinutost u vezi sa zaštitom od štetnih sadržaja. Naglašeno je kako se definicija štetnog sadržaja razlikuje u različitim zemljama i kulturama, pa su i različiti pogledi na sadržaje koji se mogu naći na internetskim stranicama – od samoozljeđivanja i anoreksije do samoubojstva. U vezi s tim je istaknuto da se zemlja članice VE-a trebaju baviti sljedećim pitanjima - treba li uvesti cenzuru na internetu? Koji sadržaji trebaju biti kontrolirani (dječja pornografija, rasizam, poticanje na samoubojstvo, upute za izradu bombi, ekstremno nasilje)? Kako kontrolirati štetne sadržaje za djecu, poglavito ako su skriveni? Koji je psihološki učinak na intenzivnu izloženost virtualnoj stvarnosti na internetu? Kako zaštititi djecu od kockanja i komercijalnih usluga na internetu? Na koji se način može podržati kulturni i obrazovni sadržaj na internetu kako bi bio privlačniji od nekvalitetnih i štetnih sadržaja? Kako od društvenih mreža načiniti siguran sadržaj za djecu? Tu spadaju i mnoga druga pitanja koja proizlaze iz razvoja komunikacijskih tehnologija, a koje preoblikuju društveni život.

Sastanak Komiteta za pravne poslove i ljudska prava PSVE-a, održan u Berlinu 23. i 24. ožujka 2009. godine, započeo je Konferencijom o stanju ljudskih prava u Europi. Na Konferenciji su uz članove Komiteta sudjelovali i eminentni stručnjaci u području ljudskih prava: g. Juan Mendez, predsjednik Međunarodnog centra za tranzicijsku pravdu, gđa Francoise Hampson, profesorica prava na Sveučilištu Essex, g. Vincent Berger, pravni savjetnik u Registararu Europskog suda za ljudska prava, gđa Tanja Lokšina, zamjenica direktora Ureda *Human Rights Watcha* u Rusiji, gđa Monica Macovei, bivša ministrica pravde u Rumunjskoj, gđa Beate Rudolf, profesorica na Slobodnom sveučilištu u Berlinu, g. Luis Moreno-Ocampo, tužitelj Međunarodnog kaznenog suda, i drugi.

Rasprava o stanju ljudskih prava u Europi ticala se potrebe iskorjenjivanja nekažnjivosti. Sudionici Konferencije suglasili su se s tvrdnjom da je borba protiv nekažnjivosti za počinjena kršenja ljudskih prava apsoultni prioritet, te da države imaju obvezu istražiti, procesuirati i kazniti sve oblike kršenja ljudskih prava. Također je iznimno bitno provesti institucionalne reforme kako bi u državama u kojima su tijela vlasti bila pokretač kršenja ljudskih prava u budućnosti otklonili mogućnost zlorabe. Gospodin Mendez iz Međunarodnog centra za tranzicijski pravdu izdvojio je ozbiljna kršenja ljudskih prava u SAD-u u kontekstu tzv. globalnog rata protiv terorizma. Premda nijedna država ne može procesuirati sve slučajeve kršenja ljudskih prava, ona mora barem pokazati da čini sve što može kako bi što veći broj slučajeva bio procesuiran. Nadalje je raspravljano o nekažnjivosti u smislu korupcije, amnestije, čuvanja državnih tajni, prava žena, te o neprovođenju sudskih odluka. Za poseban problem označeno je neprovođenje odluka Europskog suda za ljudska prava odbijanjem isplata kompenzacije, maltretiranjem osoba koje su zadovoljenje pravde tražile pred Europskim sudom za ljudska prava ili jednostavnim odbijanjem provođenja presuda. U tom smislu je uloga Vijeća Europe ključna, jer je zadaća VE-a nadgledati i osigurati provođenje presuda Europskog suda za ljudska prava. K tomu, iznimno je važno izbjeći nejednak tretman država članica pred Sudom i osigurati jednako postupanje prema svim zahtjevima. S druge strane sve države članice Vijeća Europe moraju postupati u skladu sa standardima Europske konvencije o ljudskim pravima. Parlamentarci u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe imaju značajnu ulogu u ukidanju prakse nekažnjivosti, posebice što su ujedno članovi nacionalnih parlamenata i dužni su se brinuti ne samo za osiguravanje standarda zaštite ljudskih prava nego i za primjenu tih standarda. Parlamentarna skupština Vijeća Europe aktivno se bavi pitanjem nekažnjivosti i to će biti prioritetna tema ovogodišnjeg izvješća o stanju ljudskih prava u Europi, o kojem će se raspravljati na lipanjskom zasjedanju PSVE-a.

Na sastanku Komiteta koji je uslijedio nakon Konferencije o stanju ljudskih prava razmatrane su sljedeće teme: *Zaštita ljudskih prava u izvanrednim situacijama, Sloboda religije i druga ljudska prava nemuslimanskih zajednica u Turskoj i muslimanskih manjina u istočnoj Grčkoj, Provedba Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, Nestupanje na snagu Protokola 14 uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Položaj Roma u Europi*, a razmijenjena su i mišljenja s članovima Komisije za ljudska prava i humanitarnu pomoć Bundestaga.

Rasprava o zaštiti ljudskih prava u izvanrednim situacijama potaknuta je prije svega proglašavanjem izvanrednog stanja u zemljama članicama VE (Gruzija i Armenija), što je rezultiralo ozbiljnim kršenjima ljudskih prava i izazvalo zabrinutost Komiteta za ljudska prava i pravne poslove. Iako je proglašenje izvanrednog stanja dozvoljeno prema Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, to ne smije uključivati kršenja ljudskih prava i uvijek mora ostati u granicama međunarodnog prava. Drastične mjere koje uključuju ograničavanje prava pojedinca smiju se koristiti samo u krajnjoj nuždi, stav je Komiteta. Tom pitanju treba posvetiti posebnu pozornost – službenici zaduženi za provedbu zakona trebaju biti posebno obučeni u području ljudskih prava i kontroliranju masovnih okupljanja koje neće imati fatalne posljedice. Članovi Komiteta posebno su naglasili važnost zaštite medija, smatrajući da se izvješćivanje o činjenicama i izražavanje mišljenja

nikada ne mogu smatrati prijetnjom nacionalnoj sigurnosti. Suglasili su se da Vijeće Europe mora pomno nadgledati svako proglašenje izvanrednog stanja u smislu mogućih kršenja ljudskih prava.

Po pitanju provedbe Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, sudionici sastanka suglasili su se da je na obje strane potrebno izvršiti dodatne pritiske, budući da većina preporuka iz Rezolucije 1633 nije provedena, a neprovedba Rezolucije dovodi u pitanje ugled i kredibilitet Vijeća Europe.

Na koncu izdvajamo raspravu o nestupanju na snagu Protokola 14 uz Europsku Konvenciju o ljudskim pravima² zbog njene važnosti. Članovi Komiteta izrazili su zabrinutost činjenicom da Protokol 14 ne može stupiti na snagu jer Rusija odbija njegovu ratifikaciju (ostalih 46 zemalja članica je ratificiralo Protokol), što šteti svim građanima koji očekuju fer i ne pretjerano duge sudske procese u Strasbourgu. Na upit upućen članovima Komiteta iz Ruske Federacije kada će ratifikacija Protokola 14 biti stavljena na dnevni red ruske Dume, odgovoreno je da to nije poznato.

Završetak sastanka Komiteta za pravne poslove i ljudska prava obilježen je imenovanjima izvjestitelja za izvješća koja će u idućem razdoblju biti na dnevnom redu sastanaka Komiteta, ali i Skupštine Vijeća Europe (Svjetska financijska kriza: ekonomski kolaps Islanda, Pitanje političkih zatvorenika u Azerbajdžanu, Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima, Potreba za međunarodnom osudom Holodmora u Ukrajini, Protokol uz Konvenciju o ljudskim pravima koji se odnosi na pravo na zdrav okoliš).

Izvješće pripremila

Edina Hrnjić
Tajnica Izaslanstva PSBiH
i PS Vijeća Europe

Dostaviti:

- Kolegijima obaju domova PSBiH
- Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma
- Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda
- Izaslanstvu u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe
- Kolegiju Tajništva PSBiH

---

² Protokolom 14 uz Europsku konvenciju o ljudskim pravima predviđena je mogućnost pokretanja sudskog postupka protiv države koja ne provodi odluke Europskog suda za ljudska prava